

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utiživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para pelit redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi ne se vraćaju.

Za jedinstvo domovine.

Obično se predbaciva stranci prava zanešenjaštvu za idejom jedinstva narodnog ili kako je pred nekoliko dana rekao Dr. Pero Čingrija: „pravaši pod utiskom ideje narodne neodvisnosti, ne računajući sa stvarnim zaprekama, hoće da jednim mahom postignu ono, što je, i kod velikih naroda, bio posljednji plod dugih napora i krvavih borba“.

Ovo predbacivanje nije ništa nova, ništa originalna. To se je predbacivalo uvijek stranci prava od svih mogućih praktičnjaka, ali to se također uvijek predbacivalo od svih praktičnjaka ovoga svijeta, pa i onih velikih naroda, svim strankama i ljudima, koji su se trudili za narodnu neodvisnost. Tih predbacivanja je bilo i kod naroda, koji su doživili plod svojih dugih napora i borba. Kad se dakle predbaciva zanešenjaštvo stranci prava, to nam je tako obična pojava, da se tomu više ne čudimo, a žao nam je samo, da može biti političara, koji do svoje originalnosti duha tako malo drži, da se utiču ovoj ni malo originalnoj misli.

Kazati, da stranka prava ne računa sa stvarnim zaprekama, nije također ništa nova i po tom ni ništa duhovita, a da ne može odgovarati činjenicam posve je jasno, kad se zna što stranka prava hoće.

Stranka prava ima zadaću, da uzpostavi samosvojnost hrvatske države, ona hoće dakle jedinstvo, nezavisnost i slobodu svoje domovine. Je li to nešto nemoguće, neostvarivo?

Mislimo da nije, čim znamo, da su do onoga, što stranka prava hoće, došli i drugi narodi. I ako su oni došli do toga poslije dugih napora i borba, te ako nijedan narod nije do svoje slobode došao bez tih napora i borba, to hoće reći, da ni narod hrvatski ne može do toga doći bez dugih napora i borba.

Ovo je barem jasno i logično, kak misli li Dr. P. Čingrija i svi oni drugi s njime, koji se služe onakim predbacivanjem proti stranci prava, da sve to nije poznato i stranci prava? Misle li oni, da ne znamo i mi te na svijetu obstoje Beč, Pešta, Rim? Misle li oni, da ne znamo i mi te nam Beč od svoje volje ne će biti prijateljem, a da nas Pešta hoće da u boljem dielu naše domovine potlači, te da bi naše primorje moglo doći u pogibelj, da s njim zavlada naš prekomorski susjed?

Li nemamo i mi oči da vidimo, što se oko nas događa i razuma da razmatramo naše današnje stanje?

Držimo, da nam praktični naši političari ne će poruči sposobnosti gledanja i razmišljanja, i ako dolazimo do drugačijih zaključaka nego oni.

Uprav naša narodna razciepanost i podložništvo našeg naroda raznim vladam nas upućuju na rad za jedinstvo i nezavisnost, na rad oko uzpostave naše države, jer bez toga naš narod bi morao uvijek nazadovati i konačno izčeznuti u niemstvu, magjarstvu ili talijanstvu.

Računajući na sve to, stranka prava ne samo što zna, da jednim mahom ne može doći do svog narodnog cilja, nego ona i uči naš narod, da se za to hoće velikih napora i borba. Ne imajući ni zaštitnika ni prijatelja, stranka prava uči naš narod, da on do svoje slobode i jedinstva može doći samo svojom snagom. Za to rad stranke prava i sastoji najviše u nastojanju, da narod dođe do podpune svoje narodne svijesti i snage ekonomične i kulturne.

U tu svrhu stranka prava ne odalječiva od sebe nijednog Hrvata, nijedan stalež, nego nastoji, da svi Hrvati i svi njihovi staleži sačinje jednu vojsku za obranu domovine; nastoji, da nijedna sila ne podje izgubljena, nego da se sve slože u jednu, da se sve stope i proizvedu učinak, koji će odgovarati najvećoj snazi, najvećem naporu celog našeg naroda.

A misle li naši praktičnjaci, da čeli naš narod sa svojim najvećim naporom ne bi bio kadar proizvesti učinak, koji je stalan i sjeguran kod svih naroda ovoga svijeta, koji hoće da budu slobodni? Misle li oni, da to nije moguće, da to nije izvedivo kod našeg naroda, koji ne treba za to rušiti nijednog prijestolje,

nijednu državu? Misle li oni, da je to nastojanje zanešenjaštvo? Da za to naš narod nije još dorastao?

Ali onda je dužnost, da ti naši praktičnjaci izraze svoju misao jasno i bistro. Ne ka reku, da naš narod nije za svoju državu, a neka ne predbacivaju stranci prava zanešenjaštvo i neračunanje sa stvarnim zaprekama. Jer predbacivati sve to stranci prava, a izdicati zastavu sjedinjenja pred saborskim izborima, nije ozbiljno, i moglo bi se reći, da je proračunano i samo puka demonstracija.

Li smo kadri da naše sjedinjenje oživotvorimo, a onda je grieh predbacivati stranci prava zanešenjaštvo, ili mi to nismo kadri, a onda je ta zastava razvijena samo za prikos, za demonstriranje Beču ili komu drugomu.

Za demonstracije takove vrste stranka prava nije, nego ona je za rad, za napor, za borbu.

A ona će u tom poslu pružiti drugomu pomoćnicu ruku samo onda, kad bude očito, da je i drugi za rad, za borbu, a ne za demonstracije bez smisla.

Kad za sjedinjenje je stranci prava jedna od životnih potreba, ona je za taj rad uvek, ali ona sjedinjenje, samostalnost, samosvojnost Hrvatske drži oživotvoreni, mogućim, i za to ne bi nikad pružila svoju pomoć elementima, koji sve to drže zanešenjaštvom, a pred izbore preporučuju, da se razvije zastava sjedinjenja...

Što znači istu stvar krstiti zanešenjaštvom i u isto doba, kad se to zanešenjaštvo preporuča kao plašilo pred prevratnicima odzgor? Nami se čini ili da se je gosp. Čingrija preneglo, ili da njegov poziv nije toliko ozbiljan koliko on možda misli.

RABSKA OBĆINA — BEČU.

Proti daru rabske obćine bečkoj već smo davno pisali, pozivajući Zemaljski Odbor, da onaj dar ne odobri. Poslije onog našeg članka, sa strane interesiranih trdilo se, da taj dar nije bio učinjen, niti da ga se namjerava učiniti. Medjutim ovih dana se ipak onaj dar učinio pod izlikom spomena na carev jubilej. Darivati dio obćinskog imanja bogatoj jednoj obćini pod firmom jubilarne počasti Njegovog Veličanstva, u istinu je originalna misao!

Ali taj dar je već prije odlučen, a sada je samo proveden, i to tako proveden, da mu se tobož ne smije prigovarati.

Nu polako! Uprav jer nismo proti počasti jubileja Nj. Veličanstva, tražimo, da se ona šuma proda i da se dobivenim novcem podigne koja humanitarna zaklada a počast jubileja Nj. Veličanstva.

U ovu svrhu tražimo ponovno, da onaj dar ne odobri Zemaljski Odbor, tim manje, što obćina bečka ne priznaje našeg jezika niti na naslovu listova. (Vidi slučaj sa pismom iz Starogagrada na Hvaru).

Sokolsko slavlje u Murteru.

Murter, 2. kolovoza.

U nedjelju bio je ubavi Murter pozorištem riedkog hrvatskog slavlja. Mladi odnjedniji „Sokol“ uz poštvoznost mjestnih i vanjskih rodoljuba uspio je da upriliči slavu posvete svog društvenog barjaka i da u Murteru primami liepu kitu sokolova i liep broj sokolskih prijatelja iz blize i dalje okolice, iz Šibenika posebnim parobrodom „Sokol“ krenuo je naročito izlet u Murter sa šibenskim i mandalinskim „Hrvatskim Sokolom“ i sa „Šibenskom Glazbom“. Ovim izletom krenuo je u Murter i nar. zastupnik Dr. Ante Dulibić uz liepi broj građanstva. Parobrod se zaustavio u Vodicama, gdje je ukrao Vodički „Hrvatski Sokol“ s njegovim pomladkom.

U 10 sati stize „Krka“ u Murter, koji ovog dana osvanuo vas u svečanom ruhu. Izletnike dočekaše Murterki, Betinski i Tješnjanski Sokol sa mnoštvom varošana. Doček bijaše kroz srdačan i ganutljiv, popraćen zanosnim poklicima Hrvatskoj, Sokolu i nar. zastupniku Dr. Dulibiću,

Odio zadarskog „Hrvatskog Sokola“ i Novigradskog Sokola prispiješe preko Tiesnoga, a odavle pješke u Murter, gdje skupa s drugima dočekaše izletnike iz Šibenika i Vodica.

Sokoli odmah nastupiše i krenuše u povorci preko varoši do Hrv. Čitaoznice i tu se razidjose na odmor malo časova, nakon kojega skupno podjose k crkvi, gdje je tihu sv. misu odčitao m. p. don Niko Markov. Iza mise uzšliedio je svečani blagoslov barjaka „Hrv. Sokola“ u Murteru na mjestu naročito pripravlju nedaleko župske crkve. Blagoslov je obavio mjestanin m. p. o. Ante Skračić, a kumovaše milostiva gospodja Obratov, zamijenjena po milokrvnoj gdje. Anki Mazzura, te nar. zastupnik Dr. Ante Dulibić.

Nakon blagoslova progovorio je najprije o hrvatskom barjaku, tom simbolu narodnog jedinstva, o Ante Skračiću, naglasivši žarku ljubav naših predja za barjak hrvatski, pod kojim su uvijek govali za krst častni i slobodu zlatnu. Njegov govor oduševljeno je pozdravljen.

Iza njega uzeo je rieč nar. zast. Dr. Ante Dulibić, iztaknuvši znamenitost sokolstva i današnje svečanosti, te veličavši svetinju koju predstavlja sokolski barjak. Zanosnim riečima ocrtao je ljubav prema domovini, koja u barjaku nalazi svoj najliepi izražaj. Reče, da kumovi predaju radošni i ponosni taj barjak u ruke prokušanim murterskim borionicima jer znadu, da će ga oni uvijek visoko dizati i čuvati kao oko u glavi. Izrazuje na koncu želju, da murterski Sokol pod tim barjakom u nedalekoj budućnosti bude dionik i svjedokom konačne pobjede hrvatske misli, veličanstvenog sjaja ujedinjenja i slobode Hrvatske!

Ovaj govor izazvao je nrebesno klicanje, odobravanje i pjeskanje.

Za Dr. Dulibićem progovorio je stariješina murterskog Sokola brat Pavao Plešić-Oričić, vatreno i pun mladenačkog žara te sav preobražen radošću pred barjak bratu barjaktaru, koji ga veselo primi i poljubi, obećavši za nj doprijeti kojumudrugom žrtvu.

Tada glazba odsvirala „Liepu našu“ koju pjevanjem popratše svi Sokoli i svi drugi odkrivene glave.

Sokoli tada stupiše opet u redove i prodjose, predvodjenim svojim barjacim pred novoblagoslovenim barjakom i izkazaše mu počast, a onda krenuše do Hrv. Čitaoznice i do zgrade, gdje je bilo sve uređeno za zajednički objed, koji je odmah malo zatim započeo.

Objed je tekao u najliepšem, živahnom razpoloženju i bratskom razgovoru, a poslije objeda na obći zahtjev progovorio je prvi stariješina šibenskog Sokola i načelnik šibenski Dr. Ivo Krstelj. On je govorio o misiji sokolstva u borbi za hrvatstvo i oslobodjenje naroda bez natruhe strančarstva i međusobnih osobnih razmrica. Požalio je, što se u Dalmaciji pojavili znakovi razdrojstva u bratskim sokolskim redovima i preporučio, da rodoljubna uvidjavnost onih, koji su pozvani da Sokolom ravnaju, nastoji ukloniti te pojave, kaje ne mogu nego štetovati narodnim ciljevima. Dotakao se Šibenika i okolice i naglasio da će se tuda uvijek kao i do sada nalaziti na okupu i složno sve, što je neodvisno, pošteno i rodoljubno, kad god patriotske dužnosti budu to zahtjevale. Osvrnuo se je na prilike u Banovini, na posjet Raucha u Kninu, gdje je on rodoljubno građanstvo dokazalo, da ne trpi ni pojavu tuđjinskih sluga i nametnika. Naglasio je potrebu, da se naš narodni život bez oprosta pročisti i da svaki onaj, koji slabi narodni odpor, bude uklonjen iz redova borilaca bio on tko mu drag.

Ovaj krasni govor bio je od sinog dojma, te je pozdravljen obćenitim burnim odobravanjem, a Dr. Krstelj pronesen je celom dvoranom u triumfu.

Nakon Dr. Krstelja progovorio je Dr. Ante Dulibić, zahvalivši na namjenjenoj mu častnoj zadaći kumstva, koju je prihvatio sa zanosom i ponosom, jer se radi o ustanovi, kojoj su ciljevi uzvišeni, i jer se nalazi u sredini pučanstva, koje je vazda u svakoj prigodi dalo dokaza iskrenog rodoljublja i prvog shvaćanja čovječjih dužnosti bilo u držvenom bilo u gospodarskom životu. Želi, daa novo društvo, osobito njegov

mladi naraštaj bude vrelom tjelesne jakosti i zdravlja na korist mjesta, domovine i naroda hrvatskoga.

I ovaj govor pozdravljen je obćenitim uzhitnim odobravanjem.

Govorili su još vrlo liepo vodja Drniškog Sokola brat Regner, tješnjanski učitelj Niko Mazzura, tješnjanski načelnik Krste Obratov, podstariješina vodičkog Sokola brat Pavao Roca, vodja šibenskog Sokola brat Vlad. Kulić i brat Kisić iz Biograda. Na osobit pak način treba spomenuti govor Don Nike Markova, radi vatrenosti čustava krasne forme i još krasnijeg sadržaja. Svi su govorili bilo prožeti rodoljubljem.

Sa banketa odposlan je brzoglavni pozdrav i izjava solidarnosti vrlim Kninskim građanima za njihovo junačko držanje proti barunu Raucha.

Po podne oko 4 sata shledile su zajedničke sokolske vježbe, koje su izpale sasvim u redu. Iztakao se vodički pomladak, a na spravama odikovaše se braća šibenski sokolovi, koji i prvi javno zadnjog vježbi na Šubičevcu pokazao svoju valjanost.

Poslije vježaba počelo se sve spremati na odlazak. Čas razstanka bio je koliko vječitanstven, toliko ganutljiv, a uveličaše ga, kao i cilju svečanost, krasne ljepote murterske u njihovoj liepoj narodnoj nošnji. Odikovaše se one i time, što podariše barjak krasnom trobojnom vrpcom sa u zlato izvezenim napisom.

U 6 sati odalčiše se izletnici sa murterske obale pozdravljeni od mnoštva naroda kroz poklike s kopna i s mora uz veselo mahanje na pozdrav i uz svrku „Šibenske Glazbe“, koja se je i ovom prigodom opoštenila.

Ciela ova krasna svečanost ostat će u najmilijoj uspomeni svih učesnika i dokazom, koliko je obćenito obuljben „Hrvatski Sokol“.

Ovo potonje potvrdilo se je uobće pri dolasku izletnika u Šibenik oko 9 sati na večer, kada ih je na šibenskoj obali dočekalo, može se slobodno reći, cio Šibenik i pozdravljao sokolase odsluševljeno kroz sve gradske ulice do sokolske zgrade.

Predmetom osobite radosti i simpatije bio je odio zadarskog „Hrv. Sokola“ koliko u Šibeniku, toliko i preko ciele slave u Murteru.

Napried „Hrvatski Sokole“!

Je li Neretva osvojena?

Opuzen, u mjesecu kolovozu.

Ovomjenski vodja demokratske stranke, bivši načelnik Miško Oman dobavo ovamo predsjednika stranke Smodlaku, e da mu otvori odlike štedionicu. Pri samu dolazku prorok se uvjerio da Neretva nije brašno za demokratske pogae, jer osim Omana i osam njegovih pristaša drugi ga ne dočekaše.

Na dan otvora štedionice uz veliku agitaciju, pisaniju, poručivanje i ostalo bili su dobavili jedno šestdeset seljaka iz ciele Neretve, koja broji preko 15.000 stanovnika. Većina nije znala zašto dolazi, a mnogi od nadošlih i ne podjose na sastanak, dočim se skoro svi od pristutnih seljaka odalčiše ne upisavši se u štedionicu. Tako je poraz bio podpun, a kamo li trubiti da je Neretva osvojena za prorokovu ideju! Smodlaka se još jednom mogao uvjeriti kod li se djenulo svemogućio Oman-paše i njegovih desetak pristaša. Da poraz proroku ublaže bilo nadošlo nekoliko Metkovskih činovnika, tri sudbena, učitelj poljodjelstva i još drug trojica, ali nijedna neretanin i upisaše nekoliko dionica u štedionicu. Time Smodlaki osladše gorku čau.

Isti dan na večer bijaše priredjena oprosta večera proroku i njegovom splitskom doglavniku Anti Ružiču, gdje ih sveukupno bijaše 13 na broju. Bivši načelnik Oman sjedio je uz desnu prorokovu; na šampanju držao je vatren govor prorok, svršetak kojeg prisutni pozdraviše sa živio njemu i Omanu i tako pokazao odanost prvome a privrženost drugome. Na odlzku proroka dopratiše ga do parobroda četiri osobe. Demonstracija proti proroku ne bijaše, već pri dolazku Komin mu je dao krasnu dobrodošlicu. Ovako je dovršila ova demokratska svečanost, koju je je „Sloboda“ i „Pučka Sloboda“ oglasila bila velikim zvonom.

Ozbiljne vladine brige.

Dopis iz Orebića.

Otrag dva mjeseca udostojao se je po hoditi nas podadmiral Ripper, a prekojučer iznebuha bane nam nitko manje nego sam admiralj odnosno Montecuccoli glavom. Svrha njihovog dolaska bili bi izvidi glede gradnje jednog velikog rezervoara vode, za obrskbu torpiljarka. Ali osim toga — a to je baš ono do čega nam je najviše stalo — isti rezervoar služio bi pučanstvu, da natapa svoja od ljetne suše i žege presahla polja i vrtove. Dok je gosp. podadmiralj odnosno toga mnogo nam obećao, g. admiralj naprotiv ni spomena. Barem smo mu zahvalni, da nas nije obamnio nikakim praznim obećanjima; i ako smo sada na žalost na čistu, da o gradnji rezervoara, toj našoj životnoj potrebi, nema više ni govora. Hvala budi nastojanju naše dobre i vrijedne pokrajinske vlade, što ćemo, uza sve naše prostrano zemljište i bogate izvore vode, i unaprijed voće i povrće za skupe novce od susjeda iz Pulje nabavljati. Prošle sedmice dodjše na Orebiće dva inžinira iz Zadra, da ponovno trasiraju kolni put Orebići-Kuna. A istodobno s njima dospjelo na mjestni porezni ured 1800 kruna za odnose troškova. Sutradan gospoda podjše do jednog mjesta te se nalazi u obćini Kunovskoj. Tu ih pričekaje mjesna gospoda; liepo ih podvoriše i uvjeriše, da bi najbolje bilo, kad bi rećeni put vodio izpod njihovih dvora i tu prestajao, mješte da ide dalje put Kune. I to, kad bi se izvelo, protivilo bi se njima podjeljenom natogu, kao što i nacrtu inžinira Slade. Istog ili susljednog dana gospoda odjurije na Trpanj, pak odate po svoj prilici, natrag put Zadra bieloga? Pitamo gospodu u palači sv. Šimuna, može li se drugdje takova što dogoditi, osim valjda među Kafrima i Hötentotima. Slavnu pako „Smotru“ umoljavamo, da nam se udostoj odgovoriti na sljedeće upite:

1. Što će biti sa ono 1800 kruna, što se nalaze na mjestnom poreznom uredu?
  2. U što će se potrošiti 48.000 kruna opredjeljenih u ovogodišnjem proračunu za puteve na Pelješcu?
  3. Hoće li se doskora ili ne će nikada graditi put Orebići-Kuna?
  4. Što će biti od nacrtu inžinira Dr. Slade?
5. Zašto, da se ovaj ne izpravi, ako gdje-gdje trebaju mješte da se troši toliki novac za sastav novoga?

Evo kako se provodi akcija za ekonomno podignuće Dalmacije. Ako je isto i u drugim mjestima, tada čestitamo na ovakovom napredku! Stari Orebićanin.

O koncesijam gostioničarsko-krčmarskoj obrta.

Sinj, 3. kolovoza.

Podučeni žalostnim izkustvom možemo uzvrditi, da su krčme po našim selima prava rak-rana na zdravom tielu našega naroda. Nego donekle mora se priznati da su i krčme potrebite, ali kako gdje. U varošima naosob kod nas u Sinju kamo se spliva množina naroda iz daljnjih mjesta, gostione i krčme su neobhodno potrebite u nepretrajanom broju, jer tako dođični putnici kao gosti, kojima je potrebit odmor i okriepa, nadju i dobiju što žele. I ako nadzor je nad krčmama strogo potrebit, kod nas je sasvim zanemaren, a možemo reći i to da se izpušćanja odnosnih koncesija oslanjaju često

Štepan Zjazić: Garište.

I gde, sve je bilo kao lane, samo Boža Pavlovićeva ove godine nije izlazila na pašu. Tek bi gdjekoj put Jaga popasla blago pokraj kuće, ali Boža se nije vidjela. Boža je uporiče ostajala u kući, vukla se po oboristu, zamišljeno gledala preda se, smrkavala se kad bi zaklapala prijača i razdraženo otvarala vrata.

A što dalje, to više se Boža odvrćala od seka, ugibala se prisluticama, ostajala u kući i zatvarala se u samu sebe.

Minuo je dugi komad vremena, otkako se to počelo.

I nije se počelo tekar slučajno... Nude! Od nekog doba Boža je polegivala. Hvatala ju mlohavost, tlama... U sebi je osjećala neku trudnoću, lahku sumoricu, pa tu pod srcem neki lagodni trih, koji bi se kadikad ganuo nekim neizvjesnim životom... Božino srce zahvatilo čuvstvo, kakova je proćutila onda, kad je zanjela Jagu. To je bilo dođuše prije nekoliko godina, ali i sad podosjećća, kako ju taj događaj opajao radosnim osjećajem, kako joj srce širilo prelesnim čuvstvom i kako se je djetinski nježila pri Jaginom porodu.

Nu danas, kad je poslije toliko godina, u sebi opeta osjećala to isto čuvstvo pomiješano nekim neprijatnim počutom na tuđe čeljade,

na razloge, koji za nekog vriede, a za nekog ne vriede. Kod nas u Sinju postoji takovih koncesija, od kojih ni polovica nisu vodjene po onima, koji su registrovani, pošto oni koji su obrskbljeni koncesijam, zbog drugoga zanimanja ili nesposobnosti za tjeranje rećenoga obrta, ustupili su ih drugim, za koje primaju i preko 100 kruna godišnje kirije.

I tako onim, koji traže koncesiju i ako su pouzdani neporočni i vješti obrtu sa kućama na zgodnim položajima za naumljeni obrt, te bi im koncesija dobro došla i bila od obće i javne koristi, uzkrćaju im se izpust na korist onih, kojima su koncesije postale bezkriepostne, ostajući i na dalje kao valjanl imade kod nas više dućana sa trgovinom ručkovitorne gvozdjarije i raznih situarija, u kojima je namalčana prodaja žeženih tekućina kao i vina i to sa koncesijom uzetom pod najam! Nije li to proti izričitim propisima zakona od 15. ožujka 1883. D. Z. L. Br. 39? gdje se kaže: Obrt gostioničarski i krčmarski imade u pravilu osobno tjerati vlastnik koncesije. Samo iz važnih razloga dozvoliti može vlast obrtna, da se obrtovanjem bavi zamjenik.

Poznato nam je kako je jedan trgovac u Sinju, koji se bavi slobodnim obrtom prodaje raznih sitnarija, a dućan mu je na zgodnu položaj sa prolazom na sve četiri strane, tražio da mu se izpusti koncesija i okriepljivih razhlada, pa i ako je čovjek podpuna pouzdanja u sve i po sve neporočan, koncesija mu je uzkrćena i uzprkos zaogavara od strane obćine, uzprkos utoku po obćini podnešena u smislu § 18. rećenoga obrtnoga zakona.

Nego i ako je ovome mirnome i neporočnom trgovcu uzkrćeno bilo, ipak izdato ih je sličnih na ime: Stipe Dedića, Jose Majića, Severa Varde, Stipe Opare, Joza Zeca, Jole Miluna, Bože Vuće, Ante Pendejla i Frane Dabellera i od ovih Milun je tjerao rećeni obrt više od dva mjeseca, a da koncesiju nije imao pri ruci, već jedino na milost zanimanog faktora.

I ako su nadležne vlasti dužne osnivati svoje odluke na propisima zakona, te prama svakomu biti jednake, iza kako je koncesija zaniekana L. J. izdate su gorinavedenim i to u mjestu sa potpunom pristanosti, što ne može i ne smije da bude, pošto svi ljudi pri zakonu moraju biti jednaki.

Ovoliko iznosimo na javnost neka je do znanja nadležnoj vlasti, a da preduzme shodne mjere zakonom predviđjene, t. j. da stvar uredi po pravičnosti, slovu i duhu zakona.

Političke vesti.

Novi srbski patrijarha. Na 1. ov. mj. izabran je u Karlovcima srbskim patrijarhom Gavrilu Zmejanović. Novoizabrani patrijarha izjavio je nakon izbora, da ne će poduzeti nikakovih koraka, da se njegov izbor kod kralja potvrdi. On je izjavio, da ne pripada ni jednoj političkoj stranci i da se ne će baviti politikom, već jedino kulturnim unapređivanjem svojih vjernika. Respektirati će ustav i zakon.

Turske stvari. — Sve novinske vesti, da su strani oružnički častnici bili napadnuti od ustaša i mladoturaka, oprovrgavaju se. Dapače se veli, da su u Skoplju prigodom neke velike demonstracije austro-ugarski častnici bili od svojih turskih drugova "burno pozdravljeni i aplaudirani." — Prvi vojni zbor premjestit će se iz Carigrada u Macedoniju, a na njegovo mjesto dolazi treći solunski zbor.

kojemu se je ona, ma da nije s njime bila vezana ženitbenim vezom, podala do omame čuta, i u tom času zanjela to, što se sada javljalo u njoj miješanim materinstvom, njeno srce se stezalo u nekoj slatkoj neodređenoj boli. To čuvstvo samo po sebi je izviralo iz onog nesukladnog osjećaja, što ga, onda, čutila za Jagu, koju je zanjela u bračnoj zajednici s Pantom, i, sada, za taj uskucani život, što ga začela u miješanju s Tokićevim Dakom. Pod takim osjećajem Boža ete nije mogla da dahne dahom čistog materinstva i da neoskrvnutim ponosom žene stupi pred Panta. Tu se Boža i u misli bojala izići pred Panta, da mu pokaže dijete, koje nije bilo njegovo. Božu je strašila pomisao, da će na ljeto doći Panta, pa porod djeteta, u čijem prisuću ne će moći kao do sada mirno gledati u Pantine oči, i u čijem polutanstvu Panta ne će nikad razaznati sama sebe.

U takom raspoloženju Bože se nije dojmalo budući porod. Prama njemu bijaše hladna... A kada bi u misli spojila njegov i Pantin dolazak. Boža se je dutila dubokom odvratnošću prama budućnosti, kojoj je plaho prilazila u susret.

XVI.

Na domaku je Miholje.

Tog dana čobani tjeraju blago na skupnu pašu. Svakog ljeta petropoljski pastiri obdrža-

Sultanova arnautska garda biti će izmjenjena rediškomo vojskom. — Mumir paš, koji je nedavno bio u Beogradu, a kamo je odputovao za Pariz — zaklonio se u Bukareštu. U Carigrad ili kamo drugamo ne smije, jer se boji osvete od mladoturaka kao šef tajne policije. — Vodja ruskih kadeta Miljukov izjavio je dopisniku jednih sofijskih novina, da nenadani preokret u Turskoj ne će zapriječiti velevlasti niti najmanje, da provedu zasnovane reforme u Macedoniji. Budu li naišle na kakove zapriekie sa turske strane, znat će ih već za vremena odstraniti. — Novi turski parlamentat imat će u svemu 160 zastupnika. Jedna četvrtina ovih, t. j. 40 odpast će na sam grad Carigrad. Ovakav razmjer zastupnika nije ni najmanje po volji mladoturcima, te će odlučno prosvjedovati proti tomu, da Carigrad izasjalje toliko zastupnika. Po njihovom mnenju ne bi Carigrad samo imati više 10 zastupnika.

Za ustav u Bosni. „Neue Freie Presse“, pišući o ustavu u Turskoj i o njegovom djelovanju na prilike u Bosni veli: Od dana, odakle je proklamiran ustav, stoji na dnevnom redu i pitanje bosanskog ustava. Ma kolike bile političke i državopravne poteškoće, ma koje se opravdane zabrinutosti pojavljivale, pokus će se morati učiniti, a spretnost državnika okusati će se u tom, da se učini u formi, koja odgovara naravi zemlje.

Pomirenje pape i kardinala Rampole. Jedna rimska korespondencija javlja, da se je papa Pio X. pomirio sa kardinalom Rampolom, te da je učinio neke koncesije u Rampolinoj politici glede „Non expedit“ i politike Lava XIII. Konstatira se, da je to prvi slučaj, da je papa obćio sa Rampolom. I to je uslijedio nagovorom ostalih kardinala, koji upozoriše papu, da je diplomatska politika Vatikana vrlo slaba za crkvu.

Parlamentarno ministarstvo? Praški „Čas“ doznaje, da ministar-predsjednik kani na jesen svoje ministarstvo podpuno na parlamentarnom osnovu preustrojiti. Do sada je, izuzev ministra za zemaljsku obranu, bilo u kabinetu 8 Niemaca i 4 Slavena. Ovaj se je razmjer izpričavao time, da su Bienerth i Klein samo činovnici. Dodje li do snovane promjene, sjedilo bi u kabinetu, pribrojiv ovamo i ministra predsjednika i ministra za zem. obranu, 9 Niemaca i 4 Slavena. S toga bi Česi morali nastojati, da izposlušaju još jednu listnicu.

Iza sastanka u Revalu. O konferencijama Izvoljskoj i Pichona prigodom sastanka Fallieresa s carem Nikolom javlja „Matin“ između ostaloga: Glede novog položaja u Turskoj zaključeno je, da se ruski predlozi o macedonskim reformama suspendiraju i ako ruska vlada baš ne vjeruje puno u koncesije date turskom pučanstvu. Dalje se javlja, da je francuzki ministar vanjskih poslova izjavio, da temelj francuzke politike ostaje alianca s Rusijom i razvoj dobrih odnošaja prema ostalim zemljama.

Iz hrvatskih zemalja.

O Rauchovom putovanju. „Kelesi Ertesit“ javlja, da se je moralo odustati od Rauchova putovanja u križevačku županiju, jer su oblasti navodno saobćile, da se protiv Raucha spremaju velike demonstracije.

Magjarski list u Osieku. „Nar. Obrana“ piše: „Nema dvojbe, da će magjarska vlada za ovdješnju magjarsku koloniju već doskora po-

vaju mihaljski dan, na koji dogone stoku na okušaj nove paše. S blagom dođu čobani da dadu oduška uležanom životu na zajedničkoj igri.

Na skupnoj paši istom započne pravi život. U jutro se pali vatra, djevojke se kite cvijećem, čobani slagaju pomamu igru: utrkivanja, uskavkivanja, umetanja, ciljanja, prebacivanja... Djevojke, udjeljene prate momačko ogledanje, pa dobitnik zaplješću rukama i pobjedivo juču. Na pustopašnoj igri razbudi se sanjiva pastireva duša porivom nekog novog života bezbroj puta promaštanog u misli na mihaljsku pašu, i uznevu ishitrenu pjesmu, što klikti mladom, čežnjom u zaljubljenju uzdahu proljeća...

Popodnevo je doba.

Jaga je vratila blago doma;

U kući je sama Boža. Ona sjedi na svojoj škrinji kraj kreveta i pripređa predivo. U lisću je pokunjena, snuđena...

Pogled joj je zadubun u nešto neizvjesnoga, al' turbogleda, i zamišljeno zuri u tamnoj rupi poiskakalih podočnjaka. U ponutrici sobe se proteže tanka predvećerna polusjena nahumorena sguštenim zrakom i bolnom tjeskobom Božinih očiju. Boža kadikad podigne glavu, bezvoljno pogleda u vrata, pa u vani, pa na obor, na kojem je Jaga pojila blago. Gdjelekoj put

dići malu realku. Sad doznajemo kao za gotov čin, da će već ovih dana izlaziti magjarski list u gornjem Osieku. Za taj list dopremljena je već podpuna tiskara, koja je smještena u Deszathyjevoj ulici, u bivšoj staklani. Sad će se vidjeti, tko će se za tim listom polakomiti, a po tom čemu i saznati, koji su nam pijavice na našem tielu ili koji bi htjeli biti. Sve se je to moglo zbiti privolom „prve hrvatske vlade“ i njezinog pročelnika, koji nije kadar to zapriječiti, jer je samo eksponent, a ne ban, iza magjarskog kazališta magj. realka, tiskara i list. Sretnih li Osječana!

Magjarska gimnazija u Osieku. Djelo magjarizacije u Hrvatskoj i Slavoniji osnivanjem magjarskih pučkih škola počelo se nastavljati i u srednjim školama, a početak se učinio u Osieku. Upravi kr. ug. željeznica odlučila je u Osieku graditi magjarsku nižu gimnaziju. U tu gimnaziju dovažat će se iz okolnih mjesta na školskim i drugim vlakovima djeca ne samo Magjara, već i Hrvata. Ali sumnjamo vrlo, da će ova gimnazija služiti samo željezničarskoj djeci. Ona će biti u Osieku, da paralizuje djelovanje hrvatskih srednjih škola, kako ne bi djeca, koja su polazila magjarsku pučku školu, ipak bila prisiljena ići u hrvatske srednje škole.

Nepotvrđena pravila. Rauchova vlada nije potvrdila podastru joj pravila srbskog učiteljskog društva u Osieku. Šta će na to oni vaujni Srbi, koji su pozivali i Srbe u deputaciju Rauchu.

Naši akademičari emigranti na českom sveučilištu. Usled zuluma baruna Raucha na našem sveučilištu učinili su naši akademičari, kako je poznato, prošlog semestra demonstrativnu emigraciju na strana sveučilišta. Najveća i najjača emigrantska kolonija bila je u Pragu. Na starodrevnoj češkoj univerzi bilo je u ljetnom semestru upisano ravno 700 naših akademičara. Na pravničkom fakultetu bilo 494 redovita slušača i 16 izvanrednih; ukupno 510 pravnik; na filozofskom fakultetu 137 redovitih slušača i 3 izvanredna; ukupno 140 filozofa te 50 farmaceuta. Sveukupno 700 naših akademičara. Ispite položilo je sveukupno 76 naših akademičara i to, uza sve poteškoće glede jezika, s upravu neočekivanim uspjehom. Dvije petine s odlikom, dvije petine s dobrim uspjehom, i petina s dovoljnim. Promovirano je 10 farmaceuta na čast magistra farmacije. Pao nije ni jedan. Kolokvije položili su skoro svi slušači, koji nisu ove godine absolvirali, a za jesenski izpitni rok prijavi ih se je do sada već velik broj. Ove brojke najbolje dokazuju, kako su zlobne i tendenciozne bile sve one glasine, koje su se širile po Hraatskoj o bančenju i neradu naših emigranata u Pragu.

Spor između riečkog magistrata i senjske biskupije. U riečkoj podobćini postoji župa, koja je pod patronatom grada Rieke. Župnik u Drenovji Pavao Žigar, talijanaš i hrvatski izrod, napadao je sa propovjedaočnice hrvatsku narodnost, te je huškao Drenovljane, koji su zgoljni Hrvati, protiv osnivačima „Hrvatske Čitaonice“. Zbog ovoga a i raznih smutnja premjestio ga je senjski kaplot u Ledence, o čemu je dopisom obavješten riečki magistrat, koji je taj dopis zabacio ad acta, te se opire premještenju Žigara iz Drenove. Budući da se po Magjarima razmaženi talijanaši oko riečke obćine nadaju, da će pomoću magjarske vlade i guvernera zapriječiti to premještenje, očekuje se oštar sukob sa senjskom

Boža zatrgne predju, nit pupoca, pa se u trudnom pasu sagiba teško i zadihano da dohvati vreteno. Pri tom gibanju prsa joj se napuqe velikom i nabreknutom dojkom, što valovitom crtom tone dole u dubokoj oblini jednog pása.

Valja da je Jaga kod blaga čula govoriti o mihaljskoj paši. S tom misli došla je doma. Kad je stupila na prag, pitala je majku:

- Majko!
- A?
- "Oćemo ići na mihaljsku pašu?"
- Ne čemo, kćerče.
- Rašta?
- Jaga se čudljivo zagleda u majku.
- Ne mogu ja ići tamo.
- Zašto ne moreš?
- Jaga zaintaću pitati.
- Boža omjeri kćerku mrkim okom i okosito prohuka:
- Bolestna sam, eto.
- Pa mogu i sama ići.
- Ma ne moreš.
- Jer?
- Karao bi te čako.
- I Boža strogim i nabuštim glasom dovrši razgovor sa Jagom.

(Nastavak će se.)

biskupijom. Nadamo se, da potonja, na ovoj strani je pravo, ne će popustiti brutalnom jargonu riečkih talijanaša!

Koliko ima Magjara u Hrvatskoj?
"Pesti Hirlap" donio je ovih dana izvadak iz statistike doseljenih Magjara u Hrvatskoj. Po statistici ima 90.800 Magjara. Povodom ovoga piše "Pesti Hirlap", da je za ovih 90.000 Magjara premalo 45 magjarskih škola. Po statistici hrvatske vlade imade u Hrvatskoj samo 80.900 ugarskih podanika, koje ubrajamo u Magjare. Nu od ovih pripada veći dio doseljenim magjarskim Svbabama; a pravih Magjara imade u Hrvatskoj jedva 30.000 — i to su većinom dielom željeznički službenici. Za koga dakle traže Nagjari još više škola, Traže za Niemce, koji i ne mare za magjarske škole, kao što nisu marili za nje ni onda, kad su bili u Ugarskoj.

Obćinski zastupstvo u Novom razpusteno. Radi poznatog prosvjedovnog brzovanja, što ga je obćinski zastupstvo u Novom odaslalo barunu Kauchu povodom protuzakonitih akcija, poduzetih u Novome, radi tobožnjega atentata na banovu osobu, razpusteno je novljansko zastupstvo. — U Novu izastani su oružnici.

Banjalučki vladika. Imenovanjem banjalučkoga vladike Letice za sarajevskog metropolita, po cirgradskom patrijarhi proglašen je Vaso Popović vladikom u Banjaluci. Ovih dana stiće i kraljevo odobrenje.

Pokrajinske viesti.

Za hrvatsko parobrodarsko društvo "Jadran". Napokon našlo se je i kod nas ljudi, koji su ozbiljno pokrenuli pitanje osnivanja hrvatskog parobrodarskog društva, sa sjedištem u srcu naše Dalmacije: naime: u Splitu. Društvo će se zvati "Jadran", a ustraja se na dionice od 500 kruna svaka. Upisivanje jur je započelo velikim interesom trgovačkog staleža, koji je jedva čekao da se u ovom smislu poduzme akcija, jer dosadašnja društva nisu u obće zadovoljavala potrebama prometa, osobito za nekoje luke, a u pogledu poštovanja narodne časti bijahu svjed neobzirna, a nekoja i skroz protivna, baš prkosna. Dobro je dakle da i u ovom pravcu skupimo i ujediniemo našu snagu za što bolji uspjeh ovog korisnog i častnog domaćeg poduzeća, kojemu, stalni smo, ne će uzmanjati pomoći širom čitave naše rodne i mile Dalmacije, koja, do sad, na sramotu našu, nije još imala čisto hrvatskog povitbenog društva, a tudjinci, većinom dušmani naši, na našom snagom, u našim lukam, obogaćuje sebe, Hrvatoteć nas jošte gdje su mogli i ne mogli! Hrvatski trgovački stalež, koji se je do sad svjed tužio na nikakvu pomnju u privozu trgovine, na tarifane povisiće, na zanovjetanju i potežocakom u saobraćaju, na zapostavljanje hrvatskog jezika, imao bi listom krenuti na ovu stranu, da svojim saučestvovanjem omogući dobar i, stalan uspjeh vlastitog društva, koje će mu u svakom pogledu pružiti dovoljna jamstva, jer se u tu svrhu i ustraja, pod upravlom praktičnih, nesebičnih i ozbiljnih ljudi, koje se od svoje volje poštvovalno podvrgavaju besplatno voditi ovo rodoljubno i istodobno i korisno poduzeće. Da bilo u što dobrih časa!

Što sino zaspali? Čitamo u "P. C. H.": "U nas kad se koja krupna nepravda dogodi, planemo svi ko vatra snopa slame, koji netom zaplamenta u isti se čas i udane. Hoćevarov pašaluk nazad mjesecā podigao je u cielov zemlji strašno negodovanje; kričalo se i vikalo se, a sad, kad on tlačil gore nego li prije pravice našega jezika, u listovima zaredao grobni muk. Pak da nemamo razloga pitati: jesmo li zaspali? Viši su činovnici, ko što smo u prošlom broju javili i što nam potvrđuju, utvrdili kompromis, kojim su navjstili ostracizam našemu jeziku, a na takvu nepravdu za što se ne ustaje? G. Denaro podvotrudnom silom progoni naše činovnike, te zabranjuje i ono, što je od prije bilo dopustano, a to baš sad, kad bi imala puknuti naredba, koja će uzakoniti uređovanje u hrvatskom jeziku. Moguće da bi on tako smjelo kidisao u oči takove odluke? To nam čini veoma sumnjati, da li ćemo naše pravce postignuti; ipak ih ga postigli ili ne, dužnost je naša tražiti, da se ukloni očita nepravda, kad nam se dužni s onom pravicom, koju imamo tisuću razloga tražiti!"

Iz pokrajine tuže nam se podvornici č. k. carimarskih ureda na lošu i nikakvu obškrbu odieła sa strane nadležne im vlasti. Ti podvornici na veliko ždoče nemaju posebne odsječne za namicanje službenih odieła, već odsječne za namicanje službenih odieła, im se ista davaju sa strane financ. ekonomata. U tome vlada velika škrtost, jer im se za cielu jednu godinu pruža samo po koji dio

odiela, a tek svake druge godine haljak, dok kaban svake treće godine. Pri tom događa se, da moraju zimsko odieło nositi i preko cielog ljeta, što je naravski nesnosno. Uporozujemo na ovu neredovitost i nehumanitarnost nadležne činbenike, a da se radi ugleda same službe ne budu ponavljale ovakve tužbe.

"Hrvatski Sokol" u Starogradu. Na dan sv. Roka, 16. kolovoza, Starigrad slavi svečani otvor novo ustrojenog društva "Hrv. Sokol". Čine se velike priprave. Sa oduševljenjem čeka cieli grad to veselje. Tom prigodom polaze u Starigrad braća splitski Sokolaši. Novo društvo broji članova 98 izvršujućih, 40 podupirajućih, i 18 utemeljitelja. Hrvatski Sokole, napred!

Za obćinske činovnike. — Prominsko obćinsko vieće pristalo je, da se obćinskim činovnicima snize godine službe od 40 na 35 godina, biva da iza 35 godina službe u slučaju umirovljenja, budu li imali pravo na cieli iznos zadnje godišnje uživane plaće, te neka se i za nje, kao i za njihove udovice i siročad primiene ista pravila, koja vriede za pokrajinske, odnosno državne činovnike. — Saznajemo, da su i obćine vrlička, vrboska, sutivanska i krtoska prihvatile jednak zaključak. Nadat se je, da ni ostale obćine ne će zaostati za svojim vriednim drugaricama.

Upravitelj realke u Splitu. Dosadašnji profesor na državnoj gimnaziji u Koturu Dr. Trifun Simović imenovan je upraviteljem državne realke u Splitu.

Zvonik Sv. Duje u Splitu. Dva gradjevna savjetnika, koji su u utarak stigli u Split iz Beča, kolaudiraju ovih dana gornje spratove zvonika. Netom svrše, počel će se dizati armadura.

Za upravitelja zadarske hrvatske gimnazije otvoren je natječaj i traje do 30. ov. mjeseca.

Sud u Blatu. Kako javljaju nekim novinama iz Beča, odobreno je i odlučeno ustanovljenje kotarskog suda u Blatu na otoku Korčuli. Kad bi se potvrdila ova viest, time bi se samo došlo u susret dugo godina iznašanim i opravdanim željama i potrebama pučanstva u Blatu i okolici, koje potrebe bijahu više puta i parlamentarnim putem izdicane.

Konobarski nadzornici. "Smotra" javlja, da će se skoro otvoriti natječaj na druga dva mjesta konobarskih nadzornika za Dalmaciju.

Koloslanica između Knina i Oklaja. Sa 1. l. m. uvedena je šest puta na sedmicu novina iz Beča, odobreno je i odlučeno ustanovljenje kotarskog suda u Blatu na otoku Korčuli. Kad bi se potvrdila ova viest, time bi se samo došlo u susret dugo godina iznašanim i opravdanim željama i potrebama pučanstva u Blatu i okolici, koje potrebe bijahu više puta i parlamentarnim putem izdicane.

Iz grada i okolice.

Lične viesti. Zast. Dr. Ante Dučić krenuo je u ponedjeljak natrag u Zadar. — Prekjučer stigao je u Šibenik na automobilu G. Dr. Vicko Mihaljević, splitski načelnik. Jučer je odputovao.

Najzadnja izjava g. Maruna, naravno do sada objelodanjena, govori o iztrazi, o muku, koji treba da traje tekom te iztrage, i još o koječemu, samo da se pitanje od nas izneseno zabašuri, odnosno konačno zaboravi. Nu, sva ova izmotaavanja g. Maruna malo mu mogu koristiti. Pitanje, koje smo mi našoj javnosti postavili, podupno je nezavisno od sudbene iztrage. S toga savjetujemo g. Maruna, da učini ono što mora, t. j. da se zahvali. Mi ćemo još malo počekati, a kad vidimo, da se naš savjet ne će da poslušati, vratit ćemo se opet na predmet.

U album društva "Dalmatie". Prekjučer na obali bilo je još jednom vidjeti, kako su parobrodi ovog društva neobskrbljeni potrebni članicima. Radi toga morao je jedan parobrod dugo, gotovo sat vremena čekati sred luke, dok se je drugi ljetio i sporo odistnuo s kraja, a sve za to, jer u se ovaj nije mogao poslužiti članicem, pomoću kojega bi se bio u čas opremio. Ne treba ni kazati, da je time ovaj drugi parobrod zakasnio pristati za čitavu uru i da je po tome i odnosa pošta i trgovina prisjela sat kasnije. To je red.

Školski praznici. Na 1. kolovoza započeli su veliki školski jesenski praznici i ovom školskom kotaru i u mnogim drugim. Uredništvo "Učiteljskog Glasa" javlja nam, da radi toga ne će na 15. ov. m. izići 8. broj toga lista, jer su sad učitelji većinom van svog boravišta, ali će za to na 15. idućeg mjeseca rujna izići 8. i 9. broj skupa.

Opazka. U zadnjem broju našeg lista čita se, da je kroz dojučer mjesec rujna očekivati Dra. Cara i gosp. Akačića, da bratski poravnaju nekoje nesuglasice među pojedinim sokolskim društvima, med kojim da je na prvom mjestu Beina. Uprava "Hrv. Sokola" u Beini opaža, da se taj korak ne tiče ni najmanje "Sokola" u Beini, u kojemu su svi članovi u svemu složni.

Austro-ugar. ratna eskadra sastojeca od 10 što oklopnjača što krstaša i od divizije destrojera ušla je u našu luku jučer u jutro. Sinoć je izašao jedan dio, a jutros drugi, te se sad nalaze oko Prvica, gdje se izvadaju vježbe. U luci je sama admiralska ladja "Lacroma".

Imenovanje. Pokrajinski sudski savjetnik G. Šilobrić imenovan je predsjednikom šibenskog okružnog sudišta.

Premještaji. Ministar je pravde premjestio zemaljskog savjetnika Ivana Velzeke iz Šibenika u Zadar, a zemaljskog savjetnika i glavar kotarskog suda Frana Graovca Brunelli iz Knina u Šibenik, a sudskog pristava Josipa Flirera iz Tiesna u Šibenik.

Za čipkarsku školu u Primoštenu. Doznajemo, da je primoštenska bratsko-crkvena uprava izjavila, da je savpravna besplatno ustupiti pomješća za uvođenje čipkarskog tečaja. Pomješće se sada uređuje. Pohvalno!

Kretanje u luci. Kroz minuli mjesec srpanj ušlo je u šibensku luku 268 austro-ugarskih parobroda i 28 jedrenjača, 2 talijanska parobroda i 40 jedrenjača, te jedan engleski parobrod i 1 grčka jedrenjača. Ukupna tonaža 48.787.

Književnost i umjetnost.

Publikacije "Jugoslavenske akademije" za god. 1908. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti dovršila je prvu seriju svojih publikacija za god. 1908. i to ukupno sedam knjiga. Predplatnici, koji stanuju u Zagrebu, dobit će te publikacije počevši od 5. kolovoza ov. god. u akademskoj knjižari Gjüre Trpinca u llici br. 6. — Vanjskim pretplatnicima poslat će se knjige poštom na njihov trošak. Kjižarska je ciena pojedinih knjigama ova: 1. "Rad" razreda historijskoga i filozofičko-juridičkoga. Knj. 172. 3 K; 2. "Rad" razreda matem.-prirodoslovnoga. Knj. 173. 3 K; 3. Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium. Vol. XXXI. Scriptores. Vrančeva kronika. Izdao Vjekoslav Klaić 2 K; 4. Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena. Uredio Dr. Drag. Boranić. Svez. 13. polov. 1. 2 K 50 fil.; 5. Diplomatički sbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije. Svez. V. Sabrao i uredio T. Smičklas 10 K; 6. Prinosi za hrv. pravno-povjestni riečnik. Sv. 1. Napisao V. Mažuranić 4 K; 7. Ljetopis za g. 1907. (Sv. 22.) 2 K. Besplatno ne daje Akademija svojih publikacija nikomu osim onih, s kojima stoji u zamjeni. Pretplata za akad. publikacije iznosi 20 K, a prima je akad. uprava i akad. knjižara Gjüre Trpinca. Druga Serija publikacija za god. 1908. izaci će koncem mjeseca ožujka 1909. Imena pretplatnika štampat će se u "Ljetopisu". Sve prijatelje Akademije i hrvatske narodne knjige molimo, da uznosto sabrati što veći broj predplatnika. — U Zagrebu mjeseca srpnja 1908. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.

"Moderna biblioteka za krunu" je jedina biblioteka te vrsti u Hrvatskoj. Zadaća joj je, da upozna našu cijenjenu publiku sa svim najznamenitijim umotvorinama svih velikana svijeta i popularizira znanost i umjetnost. Pretplata je na "Modernu biblioteku za krunu" godišnje (za 12 knjiga) K 12.—, pojedina knjiga K 1.— poštom 10 filira više. Do sada su izašle ove knjige: 1. Guy de Maupassant: Pripoviesti K 1.—; 2. Gabriele D'Annunzio: Nevini K 1.—; 3. Henrik Ibsen: Neprijatelj puka K 1.—; 4. Arne Garborg: Pokoj K 1.—. U pripremi su slijedeće knjige: Čehov: Pripoviesti; De Amicis: Na Oceanu; Emil Zola: L'Assomoir (Toljaga).

Na prikaz. Primili smo sa zahvalnošću: VII. program č. k. Velike Džrvane Gimnazije u Zadru za školsku godinu 1907.-1908.

Razne viesti.

Jadranska banka u Trstu otvorila je suskripciju za povišenje još na 1,000,000 K postojeće glavnice od 3,000,000 K. Uvjete kao i iznos pojedinih dionica te obavijesti za prijave i uplate istih donosimo u oglasu na četvrti stranici. Ovo domaće bankovno društvo, koje je, kroz malo vremena, steklo velik ugled i koje nam u Trstu služi na diku, preporučamo našim glavniciarima.

Državne odredbe proti osudici krme. Ovo posljednjih dana prihvaćeni su na nadležnom mjestu zaključci o iznosu državnog do-

prinosu za ublaženje osudice krme. Započeti će službena akcija, koja se u glavnome ne sastoji samo u već postignutim oskudničim tarifama za prijevoz krme u krajeve koje je oskudica zatekla, nego i u tome, što će zemaljske oblasti imati na raspolaganje državne novčane pripomoći za odnose zemlje, te će se one pobrinuti neka bi se te pripomoći upotriebile za nabavu krme. Na namještništvu bila je sjednica, u kojoj su prihvaćene zgodne odluke i odredbe da se doskoči oskudici krme u Dalmaciji.

Sudar parobroda. Čuje se, da su se negdje kod Pule sukobila dva parobroda "Dalmatic" i "Bosnia" i "Vila" i da ima velike štete. Falé još potankosti, a međutim ovu viest bilježimo po onome, što dočusmo.

Narodno slavlje u Trstu bit će dne 9. o. m. Toga dana tamošnja "Narodna Radnička Organizacija" razvija svoju zastavu. Svečanosti će prisustvovati i pulska organizacija i druga mnoga društva iz Trsta i okolice.

Naše brzovjavke.

Zagreb, 5. U gradjanstvu se ovdje žale napadaji "Hrvatske Slobode" na hrvatsko-srbsku koaliciju, koji mogu samo da pogoršaju položaj i odnošaje. Jednako se žale nastale novinarske prepirke između Supila i Zagorca. Obća je želja, da se napadaji i prepirke u ovo osudno vrijeme izbjegnju i da nastupi triezno razpravljanje i složan rad svih oporbenih živalja.

Budimpešta, 5. Jučer su nastavljene konferencije ministarskog vieća. Prisustvovao je i Rauch preko razprave o hrvatskom pitanju.

Budimpešta, 5. Danas odlaze u Isl Rauch i ministar Wekerle i Günther da izvieste kralja o crkvenom saboru i izboru patriarhe u Karlovcima i o odnošajima u Hrvatskoj.

Prag, 5. Čine se velike pripreme za doček slovačkih gostiju iz Ugarske. Oni dolaze u subotu da razgledaju izložbu.

Carigrad, 5. Obilježje postaje od dana na dan ozbiljniji. Opažaju se znakovi proturevolucije. Novine ustaju proti sadašnjim vlastodžicima, dok mladoturci preporučuju mir. Ministarski kabinet je rekonstruiran.

Teheran, 5. Revolucija po svoj Perziji opet zahvaća silna maha.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik Josip Drežga.

Čast mi je objaviti P. N. Obćinstvu, da mi je povjerenlo za Šibenik i okolicu glavno zastupstvo

osiguravajućeg zavoda

"Victoria" u Berlinu
utemeljena god. 1853.

Osiguravajućeg grane sve slijedeće:

- 1.) Pučko osiguranje: a) za zdrave osobe do 14 g. bez liečničke pregledbe, b) za zdrave osobe od 15-te godine unapried takozvan bez liečničke pregledbe.
- 2.) Osiguranje u slučaju smrti i preživljanja. (Mješovito osiguranje).
- 3.) Osiguranje glavnica i prištednje.

Na zahtjev daju se potanje obavijesti i o drugim nuzgodnim granama osiguranja.

UVJETI NAJPOVOLJNIJI.

Sa štovanjem
JURAJ GRIMANI - Šibenik.

Krsto Pečenko
(prije Pečenko i drug)
KOMEN (Goriško)

javlja, da su ove godine njegovi razsadnjaci krasni i prima-
njivi, a sada naručbe za

navrnutu loze.

Cienike šalje franko. Interesanti upućuju se na ogled.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuvena zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod zdrjebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupio ia bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 9/16 %
" " " 30 " " 4 1/8 %

Uložke u zlatnim Napoleonia ili u engl. funtin.

(sterlinam) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 9/16 %
" " " 30 " " 2 3/4 %
" " " 3 mjes. " 3 3/16 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u krieptost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvara tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izrjebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Wamnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predujme na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontirana (Contirungs-Lager).

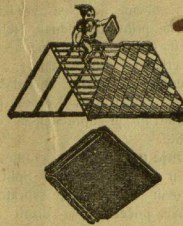
Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibeji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeđurae vrijednote proti gubitcim zdrjebanja

Banca Commerciale Triestina.

VJEČNI KROV „DINARKA“

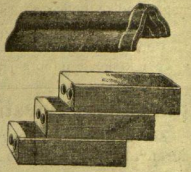

Josip Lovrić pok. Nikole KNIN.

PRVA

DALMATINSKA TVORNICA

CIMENT-PLOČA, CRIEPA, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOG BETONA ZA OGRADE I VINOGRADNE, KAO ŠTO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOG BETONA

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja:

- I. Na ljudski život:
  - a) osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
  - b) osiguranje miraza;
  - c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.
3. Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke pregledbe.
- II. Protiv štete od požara:
  1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
  2. Osiguranja pokretinina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
  3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).
- III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odeljima iznosi:	K 1,410,816.28
Od toga jamčevne zaklade:	K 1,000,000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko:	K 820,000.00
Izplaćene odštete:	K 2,619,582.36

Za Dalmaciju pobliže obaviesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatia“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ PÓVOLJNE UVJETE.

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd.

Drži u zalihii sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene cene.

Naručbe obavljaju se brzo i točno po zahtjevu.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastite zgrada. ....

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire, kao i na robu ležuću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavniža tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjereseje uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjestinije uz vrlo umjerene uvjete.

Posređuje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Vinko Majdič

valjni mlin u KRANJU

proizvada najbolje vrsti pšeničnog brašna i brašna za krmad uz najniže cene.

Najeeća produktivnost - - - - -
- - - - - Brza posluzba.

Izravni zastupatelji za Dalmaciju i Bosnu-Herzegovinu, Imzev Sarajevo i Boku Kotorsku: Babić & Klein Zadar.

Zastupatelj za Boku Kotorsku: Radoslav G. Žutkic, Motor.
Zastupatelj za okružje Pulj: Lacko Križ, Pulj.

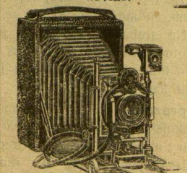
Zastupatelj za okružje Trst: Aleko Rupnich i dr., Trst, via square nuovo broj 11. 52-8

KNJIŽARA I PAPIRNICIA IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preduzimlje naručbe svakovrstnih pečata od kauschucka i kovine.

Skladište fotografskih aparata i svih nužrednih potrebština.

preporuča svoj veliki izbor liepih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCOZKIH KNJIGA, romana, slovnica, riećenka, onda pisanih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „SINGER“ najnovijih siste. ia.

Prima pretplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cenu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kucu. Velika zalaha svakovrstnih toplomjera, zwieker-naočala od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

Oglašujte u „Hrv. Rieči“!